NILS WAHL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2017. április 6.[1]

C-671/15. sz. ügy

Président de l'Autorité de la concurrence
kontra
Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE),
Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel),
Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),
Association des producteurs d'endives de France (APEF),
Section nationale de l'endive (SNE),
Fédération du commerce de l'endive (FCE),
Société Fraileg,
Société Prim'Santerre,
Union des endiviers,
Société Soleil du Nord,
Société France endives,
Société Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives),
Société Marché de Phalempin,
Société Primacoop,
Société Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Société Groupe Perle du Nord,
Société Valois-Fruits,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique

(a Cour de cassation [semmítőszék, Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Versenyellenes magatartások – EUMSZ 101. cikk – Alkalmazhatóság – Közös piacszervezés – Termelői szervezetek – E szervezetek feladatai – A minimális értékesítési árak rögzítésére, a forgalomba hozott mennyiségek összehangolására és stratégiai információk cseréjére irányuló magatartások – Az endívia franciaországi piaca"

1. Az európai projekt pilléreit alkotó közös agrárpolitika (a továbbiakban: KAP) és az európai versenypolitika első ránézésre nehezen tűnhetnek összehangolhatónak. Míg az előbbi, amelyet a mezőgazdasági piacok hiányosságainak orvoslására szántak, eredetileg jelentős állami beavatkozásokkal járt, többek között a termelési kvóták és a termelői támogatások rendszerének kialakítása révén, addig a második ezzel ellentétben azon az elgondoláson alapul, hogy a piacok liberalizációja garantálja a legjobban a gazdasági hatékonyságot és végső soron a fogyasztók jólétét. Az összehangolás említett, a jogtudomány által felszínre hozott nehézségei, amelyekkel a Bíróságnak már volt alkalma foglalkozni, a Szerződésekben szereplő, a másodlagos jogban pontosan körülírt „mezőgazdasági eltérés" körének pontos meghatározását igénylik. Ez képezi a jelen ügy tétjét.

1 Eredeti nyelv: francia.

2. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet egy, a président de l'Autorité de la concurrence (a versenyhatóság elnöke, Franciaország) által a Cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) 2014. május 15-i, az Autorité de la concurrence (versenyhatóság, Franciaország) 2012. március 6-i, az endívia termesztésének és forgalmazásának ágazatában folytatott magatartásokról szóló 12-D-08. sz. határozatát (a továbbiakban: vitatott határozat) megváltoztató ítéletével szemben benyújtott felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben terjesztették elő. E határozattal az említett hatóság többek között az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése alapján megállapította egy összetett és folyamatos, körülbelül tizennégy év tartamú kartell fennállását az endívia franciaországi piacán, és azzal kapcsolatban körülbelül 4 millió euró összegű bírságot szabott ki.

3. A Bíróságot ily módon arra kérik fel, hogy tegyen meg olyan, régóta várt [2] pontosításokat a KAP európai szabályozása és az európai versenyjog alkalmazása egymáshoz való viszonyát illetően, amelyek elvi jelenőségük mellett gyakorlati szempontból is igen értékesek [3]. Konkrétabban az a kérdés merül fel, hogy az európai versenyszabályok alkalmazásától való, a közös piacszervezésről szóló szabályozás által kifejezetten előírt általános eltérések fennállásán kívül – amelyek alkalmazását a jelen ügy közvetlenül nem érinti – el kell-e ismerni olyan „sajátos eltéréseket" is, amelyek hallgatólagosan következnek az EUMSZ 42. cikk alapján elfogadott európai szabályozás értelmében a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira bízott feladatokból.

4. Álláspontom szerint e kérdésre árnyalt választ kell adni. Vitathatatlan, ahogy az alábbi okfejtésekben is ki kívánom fejteni, hogy a közös piacszervezések fontos szereplőit, vagyis a termelői szervezeteket és a termelői szervezetek társulásait terhelő feladatok szükségképpen azzal járnak, hogy az e szervezeteken belül zajló egyes, az általános szabályozási eltérések körébe nem tartozó összehangolási magatartások kívül eshetnek a versenyellenes kartellek EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő tilalmán.

5. E kizárás alapvetően a KAP versenypolitikával szemben élvezett elsőbbségén alapul, amelyet a Maizena kontra Tanács ítélet [4] rögzített, és amelyet az újabb ítélkezési gyakorlat is ismételten megerősített. Mindazonáltal, hacsak figyelmen kívül nem hagyjuk a versenyszabályok alkalmazása alóli kivételek szigorú értelmezésének követelményét, az összejátszásra irányuló magatartásokra vonatkozó tilalom hatálya alól nem lehet kivonni a horizontális árrögzítést eredményező magatartásokat pusztán azon indok alapján, hogy azok többé-kevésbé a termelői szervezeteket és a termelői szervezetek társulásait terhelő feladatok megvalósítására, többek között a közös piacszervezés keretében az „árak stabilizálásának" céljára irányulnak. Ebben az összefüggésben meg kell határozni e szervezetek azon magatartásait, amelyek elkerülhetetlenül e feladatok körébe tartoznak, és azokat, amelyek ezzel szemben nem eshetnek eleve kívül a versenyszabályok alkalmazásán.

2 Lásd többek között: *Report of the Agricultural Markets Task Force, „Improving market outcomes"* (Brüsszel, 2016. november) (elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/agriculture/agri-markets-task-force_fr), amely szerint „questions about the precise scope of the possibilities and constraints applying to producer cooperation abound. Ambiguity of rules also risks giving rise to diverging approaches by national competition authorities thereby undermining the internal market" (147. pont).

3 Ezt tanúsítja az a viszonylag kivételes (12 év alatt 17 alkalommal felmerült) körülmény, hogy az Európai Bizottság az alapeljárásban a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 15. cikkének (3) bekezdése alapján *amicus curiae-ként* lépett fel. Az utóbbi rendelkezés többek között azt írja elő, hogy amennyiben a Szerződés versenyjogi rendelkezéseinek egységes alkalmazása megkívánja, a saját kezdeményezésére eljáró Bizottság írásbeli észrevételeket nyújthat be a tagállamok bíróságainak.

4 1980. október 29-i Maizena kontra Tanács ítélet (139/79, EU:C:1980:250, 23. pont).

Jogi háttér

Az uniós jog

6. Az EUMSZ 42. cikk úgy rendelkezik, hogy az uniós versenyszabályok a mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére csak olyan mértékben vonatkoznak, ahogyan azt a KAP EUMSZ 39. cikkben megfogalmazott célkitűzéseinek figyelembevételével a másodlagos jog meghatározza.

7. Ami többek között a gyümölcs- és zöldségágazatot illeti, a másodlagos jognak a versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazását szabályozó rendelkezéseit az uniós jogalkotó a 26. rendelet[5] keretében fogadta el, amelyet az 1184/2006/EK rendelet[6], valamint az 1234/2007/EK rendelet[7] „Versenyszabályok” című IV. fejezetében található 175–182. cikk váltott fel.

8. Ami konkrétabban a gyümölcs- és zöldségágazatban a közös piacszervezést illeti, a kiegészítő rendelkezések a 2200/96/EK rendelet[8] 20. cikkében szerepelnek, amelyet többek között az 1182/2007/EK rendelet[9] 22. cikke, majd az 1234/2007 rendelet 176a. cikke váltott fel.

A 26. rendelet

9. A 26. rendelet 1. cikke a következőképpen rendelkezik

„E rendelet hatálybalépésétől a Szerződés 85. és 90. cikkét [helyesen: 85–90. cikkét], valamint az azok végrehajtásáról szóló rendelkezéseket kell – a 2. cikk rendelkezéseinek fenntartásával – alkalmazni minden olyan, a Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése és 86. cikke szerinti megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely a Szerződés II. mellékletében felsorolt termékek termeléséhez vagy kereskedelméhez kapcsolódik.”

10. E rendelkezést lényegileg átvette az 1184/2006 rendelet 1a. cikke, majd az 1234/2007 rendelet 175. cikke.

11. A 26. rendelet 2. cikkének szövegezése a következő:

„(1) A Szerződés 85. cikkének (1) bekezdését nem kell alkalmazni az [helyesen: nem kell alkalmazni az előző cikkben említett] olyan megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely a nemzeti piaci rendtartás lényeges részét képezi, vagy szükséges a Szerződés 39. cikke rendelkezései célkitűzésének eléréséhez. Különösen nem kell alkalmazni termelők, termelői szervezetek megállapodására, döntéseire és összehangolt magatartására vagy egyetlen tagállam termelői szervezeteire sem, ha azok érintettek a termelésben vagy az értékesítésben, vagy a mezőgazdasági termékek tárolása, kezelése vagy feldolgozása célját szolgáló közös létesítmények használatában,

5 Az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 1962. április 4-i rendelet (HL 1962. 30., 993. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 1. kötet, 6. o.).

6 Az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 2006. július 24-i tanácsi rendelet (HL 2006. L 214., 7. o.).

7 A mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i tanácsi rendelet („az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet”) (HL 2007. L 299., 1. o.; helyesbítések: HL 2010. L 63., 30. o.; HL 2013. L 97., 4. o.).

8 A gyümölcs- és zöldségpiac közös szervezéséről szóló, 1996. október 28-i tanácsi rendelet (HL 1996. L 297., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 20. kötet, 55. o.).

9 A **gyümölcs- és zöldségágazat tekintetében különleges szabályok megállapításáról, a 2001/112/EK és a 2001/113/EK irányelv, valamint a 827/68/EGK, a 2200/96/EK, a 2201/96/EK, a 2826/2000/EK, az 1782/2003/EK és a 318/2006/EK rendelet módosításáról, továbbá a 2202/96/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. szeptember 26-i tanácsi rendelet** (HL 2007. L 273., 1. o.; helyesbítés: HL 2008. L 307., 22. o.).

amennyiben [helyesen: Különösen nem kell alkalmazni termelők, termelői szervezetek vagy egyetlen tagállam ilyen termelői szervezetei társulásainak megállapodásaira, döntéseire és összehangolt magatartásaira sem, ha azok mezőgazdasági termékek termelését vagy értékesítését, vagy a mezőgazdasági termékek tárolására, kezelésére vagy feldolgozására szolgáló közös létesítmények használatát érintik, amennyiben] nem kötik ki azonos árak alkalmazását, és amennyiben a Bizottság megítélése szerint azok nem zárják ki a versenyt vagy nem veszélyeztetik a Szerződés 39. cikke célkitűzéseinek elérését.

(2) A tagállamokkal folytatott konzultációt követően és a vállalkozások vagy a vállalkozások társulásai, valamint minden természetes vagy jogi személy meghallgatása után – a Bíróság általi felülvizsgálat fenntartásával – a Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy közzétételre kötelezett határozatában meghatározza, mely megállapodás, döntés és összehangolt magatartás elégíti ki az (1) bekezdés feltételeit.

(3) A Bizottság saját hatáskörében, vagy egy tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának, illetve egy érdekelt vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásainak felkérésére végzi el a megállapítást.

(4) A közzététel tartalmazza az érintett felek nevét és a határozat tartalmának főbb elemeit. A közzététel során tekintettel kell lenni a vállalkozások jogos érdekeire és üzleti titkaik védelmére [helyesen: a vállalkozásoknak az üzleti titkaik megőrzéséhez fűződő jogos érdekére].”

12. E rendelkezést lényegileg átvette az 1184/2006 rendelet 2. cikke, majd az 1234/2007 rendelet 176. cikke.

A 2200/96 rendelet

13. E rendelet 11. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ennek a rendeletnek az alkalmazásában a »termelői szervezet« bármely olyan jogi személy:

a) amely [a termelők] saját kezdeményezésére alakult […]

b) amelynek különösképpen az a célja, hogy:

(1) biztosítsa azt, hogy a termelés tervezett és a kereslethez igazodó legyen, különösen a minőség és mennyiség vonatkozásában;

(2) elősegítse a kínálat koncentrálását és a tagjai által termelt áruk piacra juttatását;

(3) csökkentse a termelési költségeket és stabilizálja a termelői árakat;

(4) elősegítse megfelelő művelésmód, termesztéstechnológia és környezetbarát hulladékkezelési módszerek használatát, különös tekintettel a vízminőség-, a talaj- és a tájvédelemre és a biodiverzitás megőrzésére és/vagy növelésére;

[…]”

14. Ugyanezen rendelet 20. cikke (1)–(3) bekezdésének szövege a következő:

„(1) A 26. rendelet 1. cikke ellenére a Szerződés 85. cikk (1) bekezdését nem kell alkalmazni a 19. cikk (1) bekezdés c) pontjában említett intézkedéseket végrehajtani szándékozó, elismert szakmaközi szervezetek megállapodásaira, döntéseire és összehangolt magatartásaira.

(2) Az (1) bekezdést csak akkor kell alkalmazni, ha biztosított, hogy:

a megállapodásokat, döntéseket és összehangolt magatartásokat jelezték a Bizottság felé, és

az összes kért információ kézhezvétele után két hónapon belül a Bizottság nem találta úgy, hogy a megállapodások, döntések és összehangolt magatartások összeegyeztethetetlenek a közösségi szabályokkal.

A megállapodások, döntések és összehangolt magatartások nem hajthatók végre, amíg az első albekezdés második francia bekezdésében jelzett időtartam el nem telik.

(3) Az olyan megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek:

– bármilyen formában a piac megosztásához vezethetnek a Közösségen belül,

– befolyásolhatják a piacszervezés zavartalan működését,

– a szakmaközi szervezet intézkedése által a verseny olyan torzulásait okozhatják, amelyek nem lényegesek a közös agrárpolitika céljainak megvalósítása érdekében [helyesen: a verseny olyan torzulásait okozhatják, amelyek nem feltétlenül szükségesek a szakmaközi szervezet tevékenysége révén követett közös agrárpolitikai célok eléréséhez],

– maguk után vonják az árak rögzítését, a szakmaközi szervezeteknek a közösségi szabályok különös rendelkezéseinek alkalmazása érdekében tett intézkedéseinek sérelme nélkül,

– megkülönböztetést alkalmazhatnak vagy megszüntethetik a versenyt a szóban forgó termékek jelentős részére vonatkozóan, minden esetben a közösségi szabályokkal ellentétesnek tekintendők.”

15. A 2200/96 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A termelői szervezetek és azok társulásai megtehetik, hogy az 1. cikk (2) bekezdésében felsorolt, tagjaiktól származó termékeket nem bocsátják eladásra, az általuk megfelelőnek tartott mennyiségben, illetve időszakban.”

Az 1182/2007 rendelet

16. Az 1182/2007 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése lényegileg hasonló a 2200/96 rendelet 11. cikkének (1) bekezdéséhez.

Az 1234/2007 rendelet

17. Az 1234/2007 rendelet 122. cikke első bekezdésének a 361/2008/EK rendelet[10] szerinti szövege a következőképpen rendelkezett:

„A tagállamok elismerik azokat a termelői szervezeteket, amelyek:

a) a következő ágazatok valamelyikében működő termelőkből állnak:

[…]

10 Az 1234/2007 rendelet módosításáról szóló, 2008. április 14-i tanácsi rendelet (HL 2008. L 121., 1. o.; helyesbítés: HL 2011. L 276., 63. o.).

iii. gyümölcs- és zöldségágazat azon mezőgazdasági termelők vonatkozásában, akik az érintett ágazatba tartozó egy vagy több terméket termesztenek, és/vagy a kizárólag feldolgozásra szánt ilyen termékek vonatkozásában;

[…]

b) a termelők kezdeményezésére jönnek létre;

c) meghatározott céllal rendelkeznek, amely különösen az alábbiakra vonatkozhat:

i. a termelés megtervezésének és a kereslethez való hozzáigazításának biztosítása, különösen a minőség és a mennyiség tekintetében;

ii. a kínálati oldal koncentrációja és a tagok által előállított termékek forgalomba hozatala;

iii. a termelési költségek optimalizálása és a termelői árak stabilizálása;

[…]”

18. E rendeletnek a 491/2009/EK rendelettel [11] módosított 175. cikkének szövege a következő volt:

„Amennyiben e rendelet másként nem rendelkezik, a Szerződés 81–86. cikkét, valamint az azok végrehajtásáról szóló rendelkezéseket kell – e rendelet 176–177. cikkére is figyelemmel – alkalmazni a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése és 82. cikke szerinti valamennyi olyan megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely az e rendelet hatálya alá tartozó termékek előállításához vagy kereskedelméhez kapcsolódik.”

19. Az említett rendelet 176. cikke a következőképpen szólt:

„(1) A Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését nem kell alkalmazni az ezen rendelet 175. cikkében említett olyan megállapodásra, döntésre és összehangolt magatartásra, amely a nemzeti piaci rendtartás szerves részét képezi, vagy szükséges a Szerződés 33. cikkében meghatározott célok eléréséhez.

A Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó különösen a valamely adott tagállamban működő mezőgazdasági termelők, termelői szervezetek vagy ilyen szervezetek által alkotott társulások olyan megállapodásaira, döntéseire és összehangolt magatartására, amelyek mezőgazdasági termékek előállításával vagy értékesítésével, vagy az ilyen termékek tárolására, kezelésére vagy feldolgozására szolgáló közös létesítmények használatával kapcsolatosak, és amelyek nem kötik ki azonos árak alkalmazását, kivéve, ha a Bizottság megítélése szerint az ilyen megállapodások, döntések, illetve az ilyen összehangolt magatartás kizárják a versenyt vagy veszélyeztetik a Szerződés 33. cikkében meghatározott célok elérését.

(2) A tagállamokkal folytatott konzultációt követően és a vállalkozások, vagy a vállalkozások társulásai, valamint bármely egyéb, általa indokoltnak tartott természetes vagy jogi személy meghallgatása után a Bizottság – a Bíróság általi felülvizsgálatra is figyelemmel – kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy egy közzétételre kerülő határozatban meghatározza, hogy mely megállapodás, döntés és összehangolt magatartás felel meg az (1) bekezdés feltételeinek.

A Bizottság ezt a meghatározást saját kezdeményezésére vagy valamely tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának, vagy valamely érdekelt vállalkozásnak vagy vállalkozások társulásainak kérésére végzi el.

11 Az 1234/2007 rendelet módosításáról szóló, 2009. május 25-i tanácsi rendelet (HL 2009. L 154., 1. o.; helyesbítés: HL 2011. L 313., 47. o.).

(3) A határozatnak a (2) bekezdés első albekezdésében említett kihirdetésekor [helyesen: közzétételekor] meg kell adni az érintett felek nevét és a határozat tartalmának főbb elemeit. A kihirdetés [helyesen: közzététel] során tekintetbe kell venni a vállalkozásoknak az üzleti titkaik megőrzéséhez fűződő jogos érdekét.”

20. Ugyanezen rendelet 176a. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését nem kell alkalmazni az elismert szakmaközi szervezetek azon megállapodásaira, döntéseire és összehangolt magatartásaira, amelyek az e rendelet 123. cikke (3) bekezdésének c) pontjában említett tevékenységek végzésének célját szolgálják.

(2) Az (1) bekezdést csak akkor kell alkalmazni, ha:

a) a megállapodásokról, döntésekről és összehangolt magatartásokról értesítették a Bizottságot;

b) az összes kért információ kézhezvételét követő két hónapon belül a Bizottság nem állapította meg, hogy a megállapodások, döntések és összehangolt magatartások összeegyeztethetetlenek a közösségi szabályokkal.

(3) A megállapodások, döntések és összehangolt magatartások a (2) bekezdés b) pontjában említett időszak lejártáig nem léptethetők hatályba.

(4) A következő megállapodásokat, döntéseket és összehangolt magatartásokat minden esetben a közösségi szabályokkal összeegyeztethetetlennek kell minősíteni:

a) azon megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek a Közösségen belül a piacok bármilyen formában történő felosztásához vezethetnek;

b) azon megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek befolyásolhatják a piacszervezés zavartalan működését;

c) azon megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek a verseny olyan torzulásait okozhatják, amelyek nem feltétlenül szükségesek a szakmaközi szervezet tevékenysége révén követett közös agrárpolitikai célok eléréséhez;

d) azon megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek maguk után vonják az árak rögzítését, a szakmaközi szervezetek egyedi közösségi szabályok alkalmazásában folytatott tevékenységeinek sérelme nélkül;

e) azon megállapodások, döntések és összehangolt magatartások, amelyek megkülönböztetést teremthetnek vagy megszüntethetik a versenyt a szóban forgó termékek jelentős részére vonatkozóan.

(5) Amennyiben a (2) bekezdés b) pontjában említett két hónapos időtartam lejártát követően a Bizottság azt állapítja meg, hogy az (1) bekezdés alkalmazására vonatkozó feltételek nem teljesültek, akkor határozatot hoz, amelyben kijelenti, hogy a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését kell alkalmazni a szóban forgó megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra.”

A francia jog

21. A code de commerce (kereskedelmi törvénykönyv) L.420–1. cikke a következőket írja elő:

„Az összehangolt fellépések, egyezségek, kifejezett vagy hallgatólagos megállapodások vagy összefogások – még ha azokra valamely csoporton belüli, Franciaországon kívül letelepedett társaság közvetlen vagy közvetett közvetítésével kerül is sor – tilosak, amennyiben azok célja vagy lehetséges hatása valamely piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, így különösen, amennyiben azok:

1. Korlátozzák más vállalkozások piacra jutását vagy a verseny szabadságát;

2. Az árak mesterséges emelésének vagy csökkentésének előnyben részesítésével megakadályozzák, hogy a piacon érvényesülő szabad verseny határozza meg az árakat;

3. Korlátozzák vagy ellenőrzik a termelést, az értékesítést, a beruházásokat vagy a műszaki fejlesztést;

4. Felosztják a piacokat vagy a beszerzési forrásokat."

Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

22. A direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (versenyügyi, fogyasztóvédelmi és csalászelleni főigazgatóság, Franciaország) szolgálatai által 2007. április 12-én végzett helyszíni vizsgálatokat és lefoglalásokat követően 2008. július 11-én a gazdasági ügyekért felelős miniszter a Conseil de la concurrence (versenytanács, azóta Autorité de la concurrence [versenyhatóság]) elé terjesztette azokat a potenciálisan versenyellenes magatartásokat, amelyeket az endívia termesztésének és forgalmazásának ágazatában folytattak.

23. A vitatott határozattal a versenyhatóság úgy döntött, hogy az APEF, az APVE, a Celfnord, a Cerafel, az FCE, az FNPE, az SNE, az SAS Groupe Perle du Nord, valamint a Cap'Endives, a Fraileg, a France Endives, a Marché de Phalempin, a Nord Alliance, a Primacoop, a Prim'Santerre, a Soleil du Nord, a Sipema és a Valois-Fruits termelői szervezetek az endívia piacán a kereskedelmi törvénykönyv L.420–1. cikke és az EUMSZ 101. cikk által tiltott összetett és folyamatos kartellben vettek részt. A versenyhatóság szerint e kartell az endívia árának különböző eszközökkel történő összehangolásában állt, az adott időszaktól függően különböző formában – többek között a minimumár heti közlése, középárfolyam megállapítása, árutőzsde kialakítása, feltételekhez kötött ár rögzítése, valamint a kivonási árak mechanizmusának visszaélésszerű igénybevétele révén –, valamint a forgalomba hozott endívia mennyiségével kapcsolatos egyeztetésben és az árpolitika kialakítását segítő stratégiai információcsere-rendszer fenntartásában; e gyakorlatok célja az endíviatermelés közös minimális értékesítési árának rögzítése volt, és azok lehetővé tették a termelők és több szakmai szervezetük számára, hogy minimális értékesítési árakat tartsanak fenn az 1998 januárjában kezdődő és a vitatott határozat meghozatalának időpontjában még mindig tartó időszak során. Ebből következően a versenyhatóság összesen 3 970 590 euró összegű pénzügyi szankciót szabott ki velük szemben.

24. A vitatott határozatban a versenyhatóság többek között elutasította a termelők azon érvelését, amely szerint a szóban forgó megállapodásokat szükségeseknek kell tekinteni a KAP céljainak megvalósításához, mivel az 1184/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében és az 1234/2007 rendelet 176. cikkében szereplő, eltérést engedő szabályozások nem alkalmazhatók a jelen ügyben. A versenyhatóság úgy tekintette továbbá, hogy a kifogásolt magatartások „túlmentek a szóban forgó szakmai szervezetek jogszerű feladatain", ezenkívül pedig, hogy álláspontja szerint a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai teljes mértékben tudatában voltak e magatartások jogellenes jellegének.

25. 2012. április 6-án több, szankcióval sújtott vállalkozás és szervezet keresetet terjesztett a vitatott határozat megsemmisítése, illetve másodlagosan megváltoztatása iránt a Cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) elé.

26. A 2014. május 15-i ítélettel e bíróság megváltoztatta a vitatott határozat valamennyi rendelkezését, és érdemben kimondta, hogy nem állapítható meg, hogy megsértették a kereskedelmi törvénykönyv L.420–1. cikkének és az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit. A Cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) többek között rámutatott, hogy nem állapítható meg, hogy a minimális árra vonatkozó utasítások terjesztése minden körülmények között szükségképpen és mindenképpen tilos, így nem nyert kétséget kizáróan megállapítást, hogy a szóban forgó szervezetek túlléptek az árszabályozás területén jogszerűen rájuk ruházott feladatkörük korlátain.

27. A versenyhatóság elnöke felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben.

28. Ezen eljárás keretében az Európai Bizottság az 1/2003 rendelet 15. cikkének (3) bekezdése alapján írásbeli észrevételeket terjesztett a Cour de cassation (semmítőszék, Franciaország) elé. Ezekben kifejtette, hogy az európai versenyszabályok mezőgazdasági ágazatra való alkalmazhatóságát illetően nemcsak a 26. rendelet és az 1184/2006 rendelet 2. cikke, valamint az 1234/2007 rendelet 176. cikke alapján elfogadott általános eltérések állnak fenn, hanem ugyanezen rendelet 175. cikkének megfelelően a közös piacszervezésről szóló különböző rendeletekben szereplő sajátos eltérések is, amely rendeletek ezekre a gyümölcsök és zöldségek termelése és forgalmazása területén működő szervezetekre egyes olyan sajátos feladatokat rónak, amelyek rendesen a versenyszabályok tilalmai alá eshetnének. Úgy véli ugyanakkor, hogy az alapeljárásban szóban forgó fő magatartások, vagyis a termelői szervezetek fő társulásai keretében megállapított minimális árak mechanizmusai kívül esnek a közös piacszervezés által előírt sajátos feladatok körén, és nem tekinthetők e sajátos eltérések hatálya alá tartozóknak.

29. 2015. december 8-i ítéletében a Cour de cassation (semmítőszék) rámutatott, hogy az EUMSZ 42. cikk rögzíti az európai versenyszabályok agrárágazatban való alkalmazhatóságának elvét, valamint azt, hogy a hatékony verseny fenntartása a mezőgazdasági termékek piacain a KAP célkitűzéseinek részét képezi,[12] ugyanakkor úgy tekintve, hogy az EUMSZ 42. cikk még a Szerződés versenyszabályait illetően is a KAP célkitűzéseinek biztosít elsőbbséget a versenypolitika célkitűzéseivel szemben.[13]

30. Úgy véli ugyanakkor, hogy a Bíróság még nem döntött a Bizottság által hivatkozott „sajátos eltérések" fennállásáról, és nem is pontosította adott esetben azoknak a versenyszabályok agrárágazatban történő alkalmazásáról szóló rendeletekben szereplő „általános eltérésekhez" való viszonyát. Arra is rámutatott, hogy a Bíróság nem döntött a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai tekintetében a gyümölcs- és zöldségágazat közös piacszervezéséről szóló rendeletekben (2200/96 rendelet, 1182/2007 rendelet és 1234/2007 rendelet) meghatározott feladatok körvonalait illetően sem.

31. Ennélfogva a Cour de cassation (semmítőszék) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A termelők, termelői szervezetek vagy szakmai szervezetek olyan megállapodásai, döntései és magatartásai, amelyek az EUMSZ 101. cikk alapján versenyellenesnek lennének minősíthetők, kívül eshetnek-e az e cikkben szereplő tilalom hatályán pusztán azon tény alapján, hogy a közös

12 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers' Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 57. és 58. pont); 2013. szeptember 19-i Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou ítélet (C-373/11, EU:C:2013:567, 37. pont).

13 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers' Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 81. pont); 2013. szeptember 19-i Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou ítélet (C-373/11, EU:C:2013:567, 39. pont).

piacszervezés keretében e szervezetekre rótt feladatokhoz kapcsolhatók, annak ellenére, hogy nem tartoznak egyik, egymást követően a 26. rendelet 2. cikke, az 1184/2006 rendelet 2. cikke, valamint az 1234/2007 rendelet 176. cikke által előírt általános eltérés hatálya alá sem?

2) Igenlő válasz esetében a 2200/96 rendelet 11. cikkének (1) bekezdését, az 1182/2007 rendelet 3. cikkének (1) bekezdését, valamint az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdését, amelyek a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai számára kijelölt célok között szerepeltetik a termelési árak szabályozását és a termelésnek a kereslethez való hozzáigazítását, többek között a mennyiség tekintetében, úgy kell-e értelmezni, hogy az e szervezetek vagy szervezetek társulásai részéről tanúsított, a minimális ár kollektív rögzítésére, a forgalomba hozott mennyiségek összehangolására, illetve stratégiai információk cseréjére irányuló magatartások nem tartoznak a versenyellenes kartellek tilalma alá, amennyiben e célok megvalósítására irányulnak?”

32. Írásbeli észrevételeket terjesztett elő a versenyhatóság elnöke, együttesen az Association Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel), a Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), az Association des producteurs d’endives de France (APEF), a Section nationale de l’endive (SNE), a Fédération du commerce de l’endive (FCE), együttesen a Fraileg és a Prim’Santerre társaság, együttesen a France Endive, a Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP’Endives), a Marché de Phalempin, a Primacoop, a Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) és a Groupe Perle du Nord társaság, a spanyol, a francia és az olasz kormány, valamint a Bizottság.

33. 2017. január 31-én tárgyalást tartottak, amelyen részt vett a versenyhatóság elnöke, a Cerafel, a Celfnord, az APEF, az SNE, az FCE, a Fraileg és a Prim’Santerre társaság, a France Endive, a CAP’Endives, a Marché de Phalempin, a Primacoop, a Sipema és a Groupe Perle du Nord társaság, a francia és a spanyol kormány, valamint a Bizottság.

Elemzés

34. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem vizsgálatához előzetesen fel kell idézni a versenyszabályok és a KAP szabályai egymáshoz való viszonyát szabályozó általános elveket.

A KAP szabályai és a versenyszabályok egymáshoz való viszonyával kapcsolatos előzetes megfontolások

35. Abból a megállapításból kiindulva, amely szerint a KAP által követett célok nem szükségképpen ugyanazok, mint amelyek előmozdítására a versenypolitika irányul, így tehát feszültség állhat fenn e két politika végrehajtása között[14], az EUMSZ 42. cikk, amelynek szövegezése lényegileg azonos az EK-Szerződés 36. cikkével, rögzítve a KAP elsőbbségét a Szerződés versennyel kapcsolatos célkitűzéseivel szemben, általános összehangolási szabályt ír elő.

36. E cikk ugyanis azt mondja ki, hogy a versenyszabályok a mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére csak olyan mértékben vonatkoznak, ahogyan azt az EUMSZ 39. cikkben megfogalmazott célkitűzések figyelembevételével a másodlagos jog meghatározza. Az utóbbi cikk (1) bekezdése a KAP alábbi gazdasági és szociális céljait rögzíti, amelyek a következők: a termelékenység növelése, a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítása, a piacok stabilizálása, az ellátás hozzáférhetőségének biztosítása, valamint a fogyasztók elfogadható ár ellenében történő ellátásának fenntartása.

14 Lásd e tekintetben: 1980. október 29-i Maizena kontra Tanács ítélet (139/79, EU:C:1980:250, 23. pont).

37. Végső során tehát az Európai Unió Tanácsára hárul annak meghatározása, hogy az uniós versenyszabályok alkalmazandók-e a mezőgazdasági ágazatban és milyen mértékben, azzal, hogy ezen alkalmazás nem veszélyeztetheti a KAP céljainak megvalósítását.

38. Ez így van 1962 óta, a 26. rendelet 1. cikkének elfogadása miatt, amely szerint a Szerződés versenyre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni minden olyan hivatkozott megállapodásra, döntésre és magatartásra, amely a Szerződés II. mellékletében felsorolt termékek (így a zöldségek és gyümölcsök, köztük az endívia) termeléséhez vagy kereskedelméhez kapcsolódik. Az idők során e rendelkezés helyébe azonos vagy hasonló rendelkezések léptek. Az alapeljárásban érintett időszakot illetően az 1184/2006 rendelet 1. és 2. cikkének, valamint az 1234/2007 rendelet 175. és 176. cikkének rendelkezéseiről van szó.

39. Márpedig e rendelkezések a versenyszabályok főszabályként való alkalmazását írják elő. Az 1184/2006 rendelet 2. cikke alapján (az 1234/2007 rendelet 176. cikke által lényegileg átvett rendelkezés) ezen alkalmazás alól kizárólag az olyan, a Szerződés I. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek termeléséhez vagy kereskedelméhez kapcsolódó, az EUMSZ 101. cikk értelmében vett megállapodások, döntések és magatartások mentesek, amelyek a közös piacszervezés lényeges részét képezik, vagy szükségesek a KAP célkitűzéseinek eléréséhez. Az alábbi okfejtésekben visszatérek azokhoz az általános jellegű eltérésekhez, amelyeket ezek az alkalmazandó szabályok (vagyis a 26. rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és az annak helyébe lépő egyenértékű rendelkezések) tartalmaztak.

40. Ebből következik, hogy az agrárágazat és különösen a közös piacszervezések ágazata nem képzelhető el „olyan terület[ként], amelyen nem érvényesül a verseny” [15]. A Bíróság ily módon úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 42. cikk kimondja az európai versenyszabályok agrárágazatban való alkalmazhatóságának elvét, valamint hogy a hatékony verseny fenntartása a mezőgazdasági termékek piacán a közös versenypolitika célkitűzéseinek részét képezi [16].

41. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a mezőgazdasági termelők tevékenysége, noha bizonyos sajátosságokat mutathat, és igen részletes szabályozás alá eshet, gazdasági jellegű, és ily módon az EUM-Szerződés által előírt versenyszabályok hatálya alá tartozik. [17]

42. Ezzel együtt, függetlenül attól, hogy a mezőgazdasági termékek közös piacszervezései nem „olyan területek, amelyeken nem érvényesül a verseny”, az EUMSZ 42. cikk továbbra is a KAP célkitűzéseinek biztosít elsőbbséget a versenypolitika célkitűzéseivel szemben. [18]

43. Ily módon az EUMSZ 42. cikkből – amely egyszerre rögzíti a KAP elsőbbségét a versenypolitikával szemben, és ezzel egyidejűleg a Tanács azon lehetőségét, hogy eldöntse, hogy a versenyszabályokat milyen mértékben kell alkalmazni a mezőgazdaság területén – az következik, hogy a mezőgazdasági piacok szereplőinek egyes magatartásai *eleve kívül eshetnek* a versenyszabályok és különösen a versenyellenes kartellekre vonatkozó szabályok hatályán. E kizárásnak azonban szigorúan körülhatároltnak kell lennie, mivel az elsődleges jog által hivatkozott másodlagos jog így rendelkezik. Arról van szó végső soron tehát, hogy egyensúlyt kell találni a KAP céljainak követése és a mezőgazdasági piacokon a hatékony verseny fenntartásának szükségessége között.

44. E megfontolásokra figyelemmel kell megvizsgálni a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.

15 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers’ Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 61. pont); 2010. március 22-i SPM kontra Tanács és Bizottság végzés (C-39/09 P, nem tették közzé, EU:C:2010:157, 47. pont).

16 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers’ Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 57. és 58. pont); 2013. szeptember 19-i Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou ítélet (C-373/11, EU:C:2013:567, 37. pont).

17 Lásd: 2006. december 13-i FNCBV és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/03 és T-245/03, EU:T:2006:391, 52., 53. és 86. pont).

18 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers’ Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 81. pont); 2013. szeptember 19-i Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou ítélet (C-373/11, EU:C:2013:567, 39. pont).

Az első kérdésről

45. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a releváns szabályozás által előírt „általános eltéréseken” túl a termelői szervezetek, a termelői szervezetek társulásai vagy szakmai szervezetek olyan megállapodásai, döntései és magatartásai, „amelyek az EUMSZ 101. cikk alapján versenykorlátozónak lennének minősíthetők”, kívül eshetnek-e az e cikkben szereplő kartelltilalom hatályán pusztán azon tény alapján, hogy a közös piacszervezés keretében e szervezetekre rótt feladatokhoz kapcsolhatók.

46. Miután kifejtem, hogy mely okok miatt kell átfogalmazni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést oly módon, hogy az a közös piacszervezések ágazatában a versenyszabályok alkalmazása alól elsődlegesen a KAP részére biztosítandó elsőbbség alapján kizárt esetek – nem pedig a hallgatólagos „eltérések” – azonosítását célozza, ismertetem azokat a feltételeket, amelyeknek a kifogásolt magatartásoknak annak érdekében kell megfelelniük, hogy ne vonatkozzon rájuk az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése.

Egyes, a közös piacszervezések szereplőire rótt feladatokhoz szigorúan kapcsolható magatartások mentesítésének lehetőségéről: az EUMSZ 101. cikk alkalmazása alóli kizárás, nem pedig attól való hallgatólagos eltérés

47. Az első kérdés a kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott formájában azon az előfeltevésen alapul, hogy a szóban forgó magatartások eleve versenykorlátozóak.

48. Márpedig ez az előfeltevés álláspontom szerint téves.

49. Függetlenül ugyanis a szóban forgó intézkedések valós vagy potenciális hatásai szempontjából történő vizsgálatától, ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, hogy egy összejátszásra irányuló magatartás versenyellenes célú, azt mindig ténybeli és jogi háttere alapján kell megvizsgálni. Az említett háttér értékelése keretében figyelembe kell venni továbbá az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit is [19].

50. Különösen abban az esetben, ha egy összejátszásra irányuló magatartást olyan nem versengő környezetben fejtenek ki, ami többek között abból ered, hogy az alkalmazandó szabályozás alapján e magatartás közvetlenül a közös piacszervezések szereplőire rótt feladatok ellátásához kapcsolható, akkor a továbbiakban nem olyan versenyellenes magatartásról van szó, amelyre alkalmazni lehet az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését. Ahogy arra a Bíróság rámutatott, a nemzeti versenyhatóságoknak elsősorban a közös piacszervezés szabályait kell figyelembe venniük egy, a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai által tanúsított magatartás versenyellenes jellegének értékelésénél [20].

51. Álláspontom szerint e megfontolások arra utalnak, hogy a versenyjog alkalmazása alóli *eltérés* (vagy az alkalmazott terminológia szerint mentesség) helyett a jelen ügyben a versenyjog alkalmazásának *kizárásáról* van szó, amely abból fakad, hogy követni kell a közös piacszervezések kulcsszereplőire rótt feladatokat. Amennyiben ugyanis bebizonyosodik – és csak ebben a mértékben –, hogy egy közös piacszervezés keretében folytatott magatartások végső soron szigorúan véve szükségesek e feladatok ellátásához, akkor a versenyszabályok és különösen a versenyellenes kartellekre vonatkozó szabályok alkalmazását eleve ki kell zárni. Ellentétben az egyes beavatkozók által képviselt állásponttal, a szóban forgó magatartásokat ennélfogva nem lehet eleve „versenyellenesnek” tekinteni pusztán abból az okból, hogy azokat olyan területen fejtik ki, amelyen nem érvényesül a verseny.

19 Lásd különösen: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 Lásd különösen ebben az értelemben: 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers’ Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 94. pont).

52. E terminológiai pontosítás nem éppen jelentéktelen. Ellenkezőleg, jelentős következményekkel jár mind a közös piacszervezések szereplői által hozott intézkedések vizsgálatának módszereit, mind az ezen intézkedések potenciálisan versenyellenes jellegére vonatkozó bizonyítási terhet illetően.

53. Nem vitatott ugyanis, hogy a vállalkozások versenyellenes magatartásainak üldözésével megbízott hatóságra tartozik mind annak alátámasztása, hogy a kifogásolt intézkedések valóban a versenyszabályok hatálya alá tartoznak, mind annak bizonyítása, hogy ezek versenykorlátozó hatással járnak.

54. Márpedig, ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy az említett intézkedések *prima facie* versenykorlátozók, azok kidolgozásának és végrehajtásának részletes vizsgálata nélkül, akkor az érintett gazdasági szereplők számára különösen nehéznek bizonyulhat annak bizonyítása, hogy e megatartások szorosan kapcsolódnak azon feladatok ellátásához, amelyeket rájuk a közös piacszervezés keretében, vagyis „olyan területen” róttak, „amelyen nem érvényesül a verseny”. Ilyen esetben a jogalanyok csak azt bizonyíthatják, hogy az említett magatartásokat mentesíteni kell a versenyszabályok alkalmazása alól, figyelemmel kidolgozásuk sajátos körülményeire. Ennek eredményeként e jogalanyoktól ahhoz hasonló eljárást igényelnénk, mint amely az „általános” eltérés alkalmazásának elérése érdekében szükséges, illetve amely az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésén alapuló mentesség iránti kérelemhez kapcsolódik.

55. A jelen ügyben tehát nem azt kell eldönteni, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése, noha alkalmazandó a vitatott magatartásokra, figyelmen kívül hagyható-e, hanem azt kell megvizsgálni, hogy e rendelkezés ténylegesen alkalmazható-e.

56. Hacsak nem prejudikáljuk a kifogásolt magatartások versenyellenes jellegét, az elénk terjesztett problémakör tehát az EUMSZ 101. cikk alkalmazásának kizárása vonatkozásában merül fel, nem pedig az e rendelkezés alkalmazása alóli eltérés fennállása formájában.

57. E pontosítást követően úgy vélem, hogy a jelen ügyben valójában az a kérdés merül fel, hogy létezhetnek-e a vállalkozásoknak olyan magatartásai, amelyek nem tartoznak azon általános eltérések körébe, amelyek a KAP keretében a közös piacszervezés hatékony működése vonatkozásában képviselt jelentőségükre figyelemmel mégis kívül eshetnek az EUMSZ 101. cikk alkalmazásán, és hogy adott esetben milyen feltételeknek kell megfelelniük a kifogásolt magatartásoknak.

58. Az alábbi okfejtésekben ismertetett okokból úgy vélem, hogy e kérdésre igenlő választ kell adni.

Annak elismerésének szükségessége, hogy egyes, a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira rótt feladatok teljesítéséhez nélkülözhetetlen intézkedések kívül eshetnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásán

– A közös piacszervezést szabályozó szabályokból eredő szükségesség

59. Az uniós jogalkotó által kifejezetten előírt eltéréseket illetően az alapeljárás tényállásának időszakában a releváns rendeletek alapján [21] a kartellekre vonatkozó szabályok alkalmazása alóli általános eltéréseknek három helyzete létezett, és ezeket a Bizottság határozata alapján lehetett biztosítani [22]. A valóságban a Bizottság csak igen ritkán fogadott el ilyen eltéréseket [23], és a Bíróság ismételten kimondta, hogy ezeket szigorúan kell értelmezni [24].

60. Az első eltérési helyzet az olyan megállapodásra, döntésre és magatartásra vonatkozik, amely a *nemzeti piaci rendtartás* lényeges részét képezi. Ezen eltérés hatálya azonban immár korlátozott, mivel az ágazati közös piacszervezés, majd az 1234/2007 rendelettel létrehozott egységes közös piacszervezés fokozatosan szinte valamennyi mezőgazdasági terméket lefedte [25].

61. A második általános eltérési helyzet arra az esetre vonatkozik, amikor a Bizottságnak azt kellett megállapítania, hogy egyes versenykorlátozó megállapodások, döntések és magatartások szükségesek a KAP EUMSZ 39. cikkben rögzített *céljainak* eléréséhez. Ezt az eltérést a Bíróság megszorítóan értelmezi, mivel azt követelték meg, hogy az érintett magatartás az *összes* ilyen célkitűzést mozdítsa elő, vagy legalább valamennyi ilyen célt vegye figyelembe [26].

62. Végül a harmadik eltérés a termelők, termelői szervezetek vagy egyetlen tagállam ilyen szervezetei társulásainak versenykorlátozó megállapodásaira, döntéseire és magatartásaira vonatkozik, ha azok mezőgazdasági termékek termelését vagy értékesítését, vagy a mezőgazdasági termékek tárolására, kezelésére vagy feldolgozására szolgáló közös létesítmények használatát érintik, „amennyiben nem kötik ki azonos árak alkalmazását”, és amennyiben a Bizottság megítélése szerint azok nem zárják ki a versenyt, vagy nem veszélyeztetik a KAP célkitűzéseinek elérését [27].

63. Ezeket az általános eltéréseket, ahogy arra a kérdést előterjesztő bíróság is utalt, a jelen ügy egyáltalán nem érinti [28], és nem ránk tartozik annak eldöntése, hogy azokra adott esetben hivatkozhattak volna-e az alapeljárásban érintett jogalanyok. Mindenesetre, ahogy az a fenti pontosításokból, illetve a Bizottság e tekintetben hozott határozatának hiányából – amelyre, ne feledjük, az alapeljárás tényállása idején szükség volt – kitűnik, ezen eltérések egyike sem alkalmazható egyértelműen a jelen ügyben.

21 Lásd az 1184/2006 rendelet 2. cikkét, majd az 1234/2007 rendelet 175. és 176a. cikkét.

22 A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o.; helyesbítések: HL 2014. L 232., 25. o.; HL 2016. L 130., 9. o.) hatálybalépése óta, amely rendelet a jelen ügy tényállására nem alkalmazandó, két ilyen „általános” eltérés van, és már nem szükséges a Bizottság előzetes fellépése (jogszabályon alapuló kivétel) (lásd az 1308/2013 rendelet 209. cikkének (2) bekezdését).

23 Úgy tűnik, hogy az egyetlen elfogadásra a Francia Köztársaságnak a burgonyaágazatban előterjesztett kérelme alapján került sor (lásd az EGK-Szerződés 85. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban [IV/31.735 – „Primőr burgonya”] hozott 1987. december 18-i 88/109/EGK bizottsági határozatot [HL 1988. L 59., 25. o.]).

24 Lásd különösen: 1995. december 12-i Oude Luttikhuis és társai ítélet (C-399/93, EU:C:1995:434, 23. pont).

25 Az endívia a gyümölcs- és zöldségpiac közös szervezéséről szóló, 1972. május 18-i 1035/72/EGK tanácsi rendelet (HL 1972. L 118., 1. o.) elfogadása óta tartozik közös piacszervezés hatálya alá.

26 Lásd különösen: 1975. május 15-i Nederlandse Vereniging voor de fruit en groentenimporthandel és Frubo kontra Bizottság ítélet (71/74, EU:C:1975:61, 24–26. pont); 1995. december 12-i Oude Luttikhuis és társai ítélet (C-399/93, EU:C:1995:434, 25. pont); 2000. március 30-i VBA kontra Florimex és társai ítélet (C-265/97 P, EU:C:2000:170, 94. pont). Lásd továbbá: 1997. május 14-i Florimex és VGB kontra Bizottság ítélet (T-70/92 és T-71/92, EU:T:1997:69, 153. pont; 2006. december 13-i FNCBV és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/03 és T-245/03, EU:T:2006:391, 199. pont).

27 Ezen eltérés önálló és sajátos jellegét illetően lásd különösen: 1995. december 12-i Dijkstra és társai ítélet (C-319/93, C-40/94 és C-224/94, EU:C:1995:433, 20. pont).

28 Mind a kérdést előterjesztő bíróság, mind a Cour de cassation (semmítőszék) előtt folyamatban lévő eljárás alperesei láthatóan elismerik, hogy az általános eltérések nem alkalmazandók.

64. Átfogalmazott formájában (lásd a fenti 57. pontot) az első kérdés ezzel szemben annak eldöntéséhez vezet minket, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése alkalmazásának hallgatólagosabb jellegű kizárásai nem következhetnek-e a KAP jellegéből és konkrétabban az EUMSZ 42. cikk alapján elfogadott másodlagos jog által a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira rótt sajátos feladatokból.

65. E tekintetben fontos emlékeztetni arra, hogy nem vitatott, hogy a KAP EUMSZ 39. cikkben rögzített céljai előnyt élveznek a verseny célkitűzéseivel szemben. Meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 38. cikk (2) bekezdése az azt megelőző szerződéses rendelkezésekhez hasonlóan elsőbbséget biztosít a kifejezetten a KAP keretében elfogadott rendelkezéseknek [29], anélkül hogy bármilyen különbséget tenne a szóban forgó szabályozás rendelkezései alapján. Az EUMSZ 40. cikk azt írja elő, hogy a KAP céljainak elérése érdekében létrehozott közös piacszervezés az „[e] célkitűzések eléréséhez szükséges minden intézkedést magában foglalhat, így különösen árszabályozást". Ahogy azt a Bíróság több alkalommal kimondta, ez azt jelenti, hogy a tagállami hatóságok nem hozhatnak olyan intézkedéseket, amelyek a közös piacszervezésbe ütközhetnek. A Bíróság többek között azt mondta ki, hogy a versenyhatóságok által hozott intézkedések nem akadályozhatják a közös piacszervezés által előírt mechanizmusok működését [30].

66. Ily módon a szerződések létrehozói által kialakítani kívánt rendszerből az következik, hogy valamely intézkedés akkor eshet kívül a versenyszabályok alkalmazásán, ha az említett intézkedések szükségesek a termelői szervezetek, illetve a termelői szervezetek társulásai részére annak érdekében, hogy ellássanak egy vagy több rájuk rótt feladatot.

67. E következtetés konkrét visszhangra talál az 1234/2007 rendelet 175. cikkében, amely a 26. rendelet 1. cikke, valamint az 1184/2006 rendelet 1a. cikke helyébe lépett, és amely azt írja elő, hogy a versenyszabályokat kell alkalmazni „[a]mennyiben e rendelet másként nem rendelkezik". Ez a helyzet többek között a közös piacszervezésről szóló rendeletek esetében, amelyek bizonyos feladatokat és bizonyos fellépési módokat írnak elő a mezőgazdasági piacokon. E rendeletek ugyanis a mezőgazdasági termékek termelése és forgalmazása terén aktív jogalanyokra, konkrétabban a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira telepítenek egyes olyan különös feladatokat és teendőket, amelyek miatt a koordináció bizonyos formáival kell élniük.

68. E tekintetben fontos hangsúlyozni, hogy a közös piacszervezés célja, hogy a tagállamok mezőgazdasági termékei termelésének és forgalmazásának egészét szabályozza. A közös piacszervezés a KAP Szerződésben rögzített céljai, és különösen a mezőgazdasági piacok stabilizálása, valamint a mezőgazdasági termelők megfelelő életszínvonalának fenntartása szempontjából lényeges eszközt jelent.

69. Belső részében a közös piacszervezés ily módon előír bizonyos számú olyan intézkedést, amelyek célja, hogy figyelembe vegyék a mezőgazdasági piac sajátosságait, amelyet a kereslet fokozódó koncentrációja, illetve a kínálat ezzel párhuzamos széttöredezése jellemez.

70. Egy olyan összefüggésben, amelyben, ahogy arra a 2200/96 rendelet (7) preambulumbekezdése utal, „a kínálat csoportosítása […] még inkább gazdasági szükségszerűség, mint bármikor ezelőtt, a termelők piaci helyzetének megerősítése céljából", a termelői szervezeteket, majd a termelői szervezetek társulásait a gyümölcs- és zöldségágazat közös piacszervezésére vonatkozó szabályozás keretében olyan szervezetekként alakították ki, amelyek hasznos szerepet játszhatnak többek között a kínálat

29 1979. június 26-i McCarren ítélet (177/78, EU:C:1979:164, 9. pont); 2003. január 16-i Hammarsten ítélet (C-462/01, EU:C:2003:33, 26. pont); 2005. május 26-i Kuipers ítélet (C-283/03, EU:C:2005:314, 32. pont).

30 2003. szeptember 9-i Milk Marque és National Farmers' Union ítélet (C-137/00, EU:C:2003:429, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2009. október 1-jei Compañía Española de Comercialización de Aceite ítélet (C-505/07, EU:C:2009:591, 55. pont).

koncentrálása és az árak stabilizálása érdekében [31], és amelyek ennélfogva e közös piacszervezés kulcsfontosságú szereplőit jelentik. Ebben az értelemben e preambulumbekezdés kimondja, hogy „a termelői szervezetek a közös piacszervezés alkotóelemei, amelynek decentralizált működését saját szintjükön biztosítják” [32].

71. Következésképpen, amennyiben a Tanács a közös piacszervezést szabályozó rendeletekben és az utóbbiak végrehajtási rendeleteiben bizonyos egyeztetési intézkedéseket ír elő, úgy ezáltal kizárja a versenyszabályok, így többek között az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő, a versenyellenes kartellekre vonatkozó tilalom alkalmazását. Másként fogalmazva, a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásainak olyan megállapodásai, döntései és összehangolt magatartásai, amelyek megfelelnek e rendeleteknek, szükségképpen kívül esnek az utóbbi rendelkezés alkalmazásán.

72. A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés alapján tehát a közös piacszervezések, többek között a gyümölcs- és zöldségpiac közös szervezése kulcsfontosságú szereplőire, vagyis a releváns szabályozás alapján a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira háruló szereppel kell foglalkoznunk.

– A különösen a közös piacszervezések keretében a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira háruló szerep által igazolt szükségességről

73. A termelői szervezetek [33] ahhoz kapcsolódnak, hogy mindenképpen meg kell erősíteni a piaci termelők helyzetét, és meghatározásuk szerint olyan jogi személyek, amelyek a termelők kezdeményezésére jönnek létre, önkéntes alapon és hasznos jelleggel, többek között bizonyos célok elérése érdekében. E termelőknek általában az a céljuk, hogy megosszák egymással eszközeiket annak érdekében, hogy helyreállítsák az ellátási láncban előttük álló gazdasági szereplőkkel fenntartott üzleti kapcsolataik egyensúlyát, és különösen, hogy megerősítsék tárgyalási pozíciójukat termékeik értékesítése során. A termelői szervezetek csoporttá szerveződése operatív program alapján történik. Azon termelői csoportokat kell termelői szervezetként elismerni, amelyek minimális taglétszámmal és bizonyos értékesíthető termékmennyiséggel rendelkeznek (lásd a 2200/96 rendelet 15–23. cikkét).

74. A termelői szervezeteket a szabályozás által meghatározott pontos céllal alakítják meg. [34] A termelői szervezet létrehozása révén elérni kívánt célok között szerepel többek között annak biztosítása, hogy a termelés tervezett és a kereslethez igazodó legyen, a kínálat koncentrálásának és a tagjai által termelt áruk piacra juttatásának elősegítése, valamint a termelési költségek csökkentése és a termelői árak stabilizálása. [35]

75. E célok megvalósítása érdekében a termelői szervezetnek ellenőriznie kell az értékesítési feltételeket, így többek között a tag termelők értékesítési árait. Az utóbbiak a maguk részéről vállalják a termelői szervezet által előírt egyes szabályok alkalmazását, azt, hogy csak egy termelői szervezetnek lesznek a tagjai, valamint hogy azon termelői szervezeten keresztül értékesítik teljes termelésüket, amelynek a tagjai. [36] Rá kell mutatni arra is, hogy valamennyi ágazatban a termelők számán, illetve az értékesített termelés értékén alapuló küszöböket határoznak meg, amelyeket a termelői szervezeteknek kötelezően el kell érniük ahhoz, hogy elismerjék őket.

31 Lásd továbbá e tekintetben az 1234/2007 rendeletet felváltó 1308/2013 rendelet (131) preambulumbekezdését.

32 A termelői szervezetek KAP keretében betöltött helyének általános áttekintése céljából utalok a Fruition Po ügyre vonatkozó indítványomra (C-500/11, EU:C:2013:259, különösen 24–31. pont).

33 Lásd különösen a 2200/96 rendelet (7) és (16) preambulumbekezdését, valamint 11–18. cikkét; az 1182/2007 rendelet 3. és 4. cikkét, továbbá az 1234/2007 rendelet 122. cikkét.

34 Lásd különösen a jelen ügy tényállására alkalmazandó 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontját, valamint az 1234/2007 rendelet 122. cikkének c) pontját, amelyek a feldolgozatlan fehér cukorra és nyerscukorra vonatkozó export-visszatérítések megállapításáról szóló, 1972. február 16-i 335/72/EGK bizottsági rendelet (HL 1972. L 42., 8. o.) 13. cikkét veszik át.

35 Lásd a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontját, amelynek tartalmát átveszi az 1182/2007 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése és az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdése.

36 Lásd különösen a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének c) pontját.

76. A termelői szervezetek ezenkívül szintén a releváns szabályozás szerint termelői szervezetek társulásába [37] vagy szakmai szervezetekbe [38] tömörülhetnek.

77. Az 1234/2007 rendelet 125c. cikke azt írja elő, hogy e feladatok ellátását kiterjesztik a termelői szervezetek társulásaira. [39]

78. Az alkalmazandó szabályozás azt írja elő, hogy e szereplők célja az, hogy (i) biztosítsák azt, hogy a termelés tervezett és a kereslethez igazodó legyen, különösen a minőség és mennyiség vonatkozásában, (ii) elősegítsék a kínálat koncentrálását és a tagjaik által termelt áruk piacra juttatását, (iii) csökkentsék a termelési költségeket és stabilizálják a termelői árakat, valamint (iv) elősegítsék megfelelő művelésmód, termesztéstechnológia és környezetbarát hulladékkezelési módszerek használatát, különös tekintettel a vízminőség-, a talaj- és a tájvédelemre és a biodiverzitás megőrzésére és/vagy növelésére. [40]

79. E feladatok hatékony ellátása érdekében tehát először is mind a termelői szervezetek, mind a termelői szervezetek társulásai esetében lehetséges, hogy közvetlenül kell megtárgyalniuk tagjaik teljes termelésének értékesítési feltételeit a vevői csoportokkal.

80. Másodszor, adott esetben a forgalomba hozott mennyiségek szabályozását célzó intézkedéseket kell hozniuk.

81. E tekintetben az európai szabályozás kifejezetten azt írta elő, hogy a termelői szervezetek *árukivonási intézkedésekkel* élhetnek, vagyis úgy dönthetnek, hogy általuk célszerűnek ítélt adott időszakokban adott mennyiségű árut nem engednek a piacra. A 2200/96 rendelet időbeli hatálya alatt, vagyis 2007 végéig, ezeket az intézkedéseket úgy fogták fel, mint a termelői szervezetek által hozott beavatkozási intézkedéseket, amelyek tehát tagjaikra és nem tagjaikra is alkalmazhatók, feltéve hogy az érintett termelői szervezet reprezentatívnak minősül. [41] Ezen árukivonási műveletek rendszerének irányítása, amely egy működési alap, illetve egy működési program révén történt, [42] ugyanis a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai mint azon jogalanyok bizonyos fokú ellenőrzését igényli, amelyek jogosultak olyan szabályok kidolgozására, amelyeket az érintett tagállam egy meghatározott térséghez tartozó valamennyi termelő számára kötelezővé tehet. Az árukivonási intézkedések rendszerét az 1234/2007 rendelet lényegesen módosította, mivel már nem úgy fogják fel azokat, mint a válságmegelőző és válságkezelő operatív programok részét. [43]

82. Ezen árukivonási intézkedéseken kívül a termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai jogosultak a *termelés megtervezésére*, annak érdekében, hogy azt a releváns szabályozásban meghatározott céloknak megfelelően a kereslethez igazítsák. [44]

83. E rendelkezések összességéből az következik, hogy a termelői szervezetek és a termelői szervezetek elkerülhetetlenül arra kényszerülnek, hogy meghatározó szerepet játszanak tagjaik termékei forgalmazásának központosításában. *Jellegüknél fogva a kollektív egyeztetés helyszínei*.

37 Lásd a 2200/96 rendelet 16. cikkét; az 1182/2007 rendelet 5. cikkét; az 1234/2007 rendelet 125c. cikkét.

38 Lásd a 2200/96 rendelet 19–21. cikkét; az 1182/2007 rendelet 20. és 21. cikkét; az 1234/2007 rendelet 123. cikkét.

39 A 361/2008 rendelet által beiktatott e rendelkezés értelmében a tagállamok kérelemre elismerhetik a termelői szervezetek társulásait, amennyiben a tagállam úgy véli, hogy a társulás képes az említett tevékenységek hatékony elvégzésére, és a társulás egy adott piacon nincs gazdasági erőfölényben, kivéve ha a KAP célkitűzéseinek elérése ezt szükségessé teszi.

40 A 2200/96 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése; az 1182/2007 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése; az 1234/2007 rendelet 122. cikke első bekezdésének c) pontja (az utóbbi már nem irányul arra, hogy elősegítse megfelelő művelésmód, termesztéstechnológia és környezetbarát hulladékkezelési módszerek használatát, különös tekintettel a vízminőség-, a talaj- és a tájvédelemre és a biodiverzitás megőrzésére és/vagy növelésére, ami ugyanakkor részben megjelenik e rendelet 125c. cikke (1) bekezdésének a) pontjában).

41 Lásd különösen a 2200/96 rendelet (16) és (18) preambulumbekezdését, valamint 23. és 24. cikkét.

42 A 2200/96 rendelet 15–18. cikke.

43 Lásd az 1234/2007 rendelet 103c. cikke (2) bekezdésének a) pontját.

44 Lásd az 1182/2007 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének a) pontját; a 2200/96 rendelet 15. cikke (2) bekezdésének a) pontját és 3. cikkét; továbbá az 1234/2007 rendelet 103c. cikkének a) pontját.

84. Feladataik ellátása azt igényli, hogy bizonyos általuk végzett, a feladataik ellátásához szigorúan szükséges cselekmények kívül kerülhessenek a versenyjog alkalmazásán, mivel ellenkező esetben megfosztanák hatékony érvényesülésüktől a közös piacszervezésről szóló szabályozásokat. Ahhoz, hogy megfelelően el tudják látni az uniós jogalkotó által a közös piacszervezés keretében rájuk bízott feladatokat, e szereplőknek olyan koordinációs és egyeztetési formákat kell kialakítaniuk, amelyek kívül esnek a piac törvényein és amelyek ebből következően ellentétben állnak a verseny elvével.

85. Az ilyen célok követése ugyanis, ahogy arra a Törvényszéknek volt alkalma rámutatni[45], elkerülhetetlenül azzal jár, hogy az érintett termelői szervezet valóban ellenőrzést gyakorol az értékesítési feltételek és különösen az értékesítési árak felett. Éppen ez az ellenőrzés az, amelynek biztosítását a szervezetbe tömörült termelők vállalják egyfajta fegyelem tiszteletben tartása révén, a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfelelően.

86. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a nem termeléssel kapcsolatos termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásai jogosultak együttesen fellépni az árak rögzítése érdekében. Ehhez hasonlóan, ez nem eredményezheti azt, hogy kivonják az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól az olyan jogalanyok vagy szervezetek keretében végzett tevékenységeket, amelyeket tagjaik nem bíztak meg termékeik értékesítésével. A későbbiekben részletesebben is megvizsgálom ezt a szempontot.

87. A fent említett általános eltéréseken kívül az e szereplők által követett magatartásoknak bizonyos mértékben kívül kell esniük a versenyszabályok, többek között az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásán, mivel ellenkező esetben lerontjuk a közös piacszervezéseket szabályozó rendeletek által kialakított szabályozási mechanizmusok tartalmát.

88. A „sajátos” eltérés helyett inkább arról van szó, hogy érvényesítjük a Szerződések által előírt mezőgazdasági eltérés valamennyi következményét.

89. Ahhoz, hogy kívül essenek a versenyjog alkalmazásán, elegendő-e ugyanakkor, ahogy azt egyes beavatkozó felek képviselték, hogy a termelői szervezetek vagy a termelői szervezetek társulásai által hozott intézkedések többé-kevésbé hozzájárulnak a közös piacszervezésről szóló rendeletek által rájuk rótt feladatok megvalósításához?

90. Nem hiszem.

91. Ahogy azt az alábbi okfejtésekben ismertetem, a versenyszabályok alkalmazása alól csak azok a magatartások mentesülhetnek, amelyek az érintett termékek forgalmazását végző termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és szakmai szervezetek számára kifejezetten előírt feladatok keretébe illeszkednek.

– Az érintett termékek forgalmazását végző termelői szervezetekre és termelői szervezetek társulásaira háruló szerepből eredő szükségesség

92. Magától értetődik, hogy a versenyjog alkalmazásának adott intézkedések esetében történő kizárására nem kerülhet sor pusztán azzal az indokkal, hogy azok az érintett termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai szerint hozzájárulnak olyan általános célokhoz, mint a termelési költségek csökkentése vagy a termelői árak szabályozása.

45 Lásd: 2009. szeptember 30-i Franciaország kontra Bizottság ítélet (T-432/07, nem tették közzé, EU:T:2009:373, 53–56. pont).

93. Általános jelleggel érdemes kiemelni, ahogy arra a Bizottság is rámutatott, hogy ahhoz, hogy ki lehessen kerülni az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazását, meg kell győződni arról, hogy a szóban forgó magatartásokat ténylegesen a „megfelelő szinten” fogadta el a „megfelelő jogalany”, vagyis *az érintett termék termelésének és forgalmazásának irányítását ténylegesen végző* termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása.

94. Azon az eseten kívül, amikor a szóban forgó közös piacszervezést szabályozó rendelet pontosan meghatározza azokat a konkrét intézkedéseket, amelyeket a termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása hozhat, mint a fent említett árukivonási intézkedések, a termelői szervezetek, illetve a termelői szervezetek társulásai között tanúsított, illetve adott esetben a piacon nem tag szereplőket is érintő magatartásokra a versenyszabályokat kell alkalmazni.

95. Ehhez hasonlóan az árakkal, a termelt mennyiségekkel és az érzékeny kereskedelmi információk átadásával kapcsolatos egyeztetés nem vonatkozhat a különböző termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásai közötti összejátszásokra, akár egy olyan szervezeten belül, amelyet valós vagy feltételezett megnevezésétől függetlenül tagjai nem bíztak meg azzal, hogy értékesítse az érintett termékeket.

96. E követelmény álláspontom szerint hallgatólagosan, de szükségképpen következik az alkalmazandó jogszabályokból, amelyek meghatározzák a kínálat koncentrálására és az e jogalanyokhoz rendelt árak szabályozására vonatkozó feladatokat. Ahhoz, hogy a különböző termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásai közötti egyeztetési magatartások kívül tudjanak maradni az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásán, az kellett volna, hogy a szóban forgó közös piacszervezést szabályozó rendeletek ezt kifejezetten előírják.

97. Ily módon a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének c) pontja, az 1182/2007 rendelet 3. cikke és az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdése valóban megemlíti, hogy a termelői szervezetekre ruházott szerep kizárólag a tagok vagy a szervezettel társult termelők termelését érinti.

98. Ily módon a Törvényszéknek[46] már volt alkalma kimondani, hogy a kínálat koncentrálásának elősegítése, amelyet a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdése b) pontjának 2. alpontja ír elő, csak akkor lehetséges, ha a tagok termelésének jelentős részét a termelői szervezet közreműködésével értékesítik. E követelmény hiányában a termelői szervezetek és/vagy a termelői szervezetek társulásai által hozott intézkedéseknek csak igen korlátozott hatása lesz a piacra és a kínálat koncentrálására.

99. Márpedig éppen az e szervezetek által a kínálat említett koncentrációjában, és végső soron az árak stabilizálásában potenciálisan játszott szerep hatékonysága az, amely adott esetben alkalmas annak igazolására, hogy az említett intézkedések az egyeztetés olyan formáit valósítják meg, amelyek kívül esnek a versenyszabályokon, és különösen az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásán.

100. Ennélfogva a közös piacszervezésről szóló rendelet által szigorúan előírt intervenciós intézkedéseken kívül úgy vélem, hogy alkalmazni kell a versenyjogot nemcsak a különböző termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásai között elfogadott egyeztetési magatartásokra, hanem az olyan jogalanyok keretében elfogadottakra is, amelyek tagjaik termelésének csak egy jelentős részéért felelnek.

46 Lásd: 2009. szeptember 30-i Franciaország kontra Bizottság ítélet (T-432/07, nem tették közzé, EU:T:2009:373, 53–56. pont).

101. A tagjai termékei termelésének és forgalmazásának irányításával ténylegesen megbízott termelői szervezeten vagy termelői szervezetek társulásán *belül* folytatott magatartások ugyanis hasonlóak a valamely társaság vagy olyan vállalatcsoport keretében elfogadott magatartásokhoz, amely az érintett piacon, a mezőgazdasági piac sajátosságaira figyelemmel egy és ugyanazon gazdasági egységként jelentik meg. Az ilyen „belső” magatartások nem tartoznak a versenyjog alkalmazási körébe. Egy ilyen helyzetben a képviselt mezőgazdasági termelők termelésük értékesítése tekintetében immár semmilyen ellenőrzést nem gyakorolnak az áruval és az árral kapcsolatos tárgyalások felett.

102. Ezzel szemben, továbbra is függetlenül az alkalmazandó szabályozás által kifejezetten előírt eszközöktől, a termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásai *között*, olyan jogalanyok keretében kifejtett magatartások, amelyek nincsenek megbízva tagjaik értékesítéseivel, nem mentesülhetnek a versenyjog alkalmazása alól, ahogy az érintett piacon a termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása, valamint a más típusú szereplők között folyó magatartások sem, mivel e magatartásokra feltételezetten független gazdasági szereplő között kerül sor.

103. Noha ugyanis a kínálat koncentrálásának a közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás által követett célja azt vonja maga után, hogy az értékesítéssel ténylegesen megbízott termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai közösen járhatnak el, nem teszi lehetővé azt, hogy kivonják a versenyellenes kartellekre vonatkozó szabályok alkalmazása alól a különböző termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai, valamint egyéb, az alkalmazandó szabályozás által esetlegesen el nem ismert jogalanyok között kötött, a termelési és értékesítési feltételekre vonatkozó megállapodásokat. Nem teszi lehetővé az e jogalanyok keretében folytatott magatartások, többek között az árak rögzítésének jóváhagyását sem, amennyiben a jogalany nem gyakorol ellenőrzést tagjai termékeinek értékesítése felett. Ebben az esetben immár nem a kínálat koncentrálásáról van szó, hanem olyan jogalanyok közötti összehangolásról, amelyek továbbra is versengenek az érintett termék végső piacán.

104. Vitathatatlan, hogy e követelmény könnyen megkerülhetőnek tűnik fúzió eredményeként nagy méretű termelői szervezetek, illetve termelői szervezetek társulásainak létrehozása révén. Nem szabad azonban szem elől téveszteni, hogy a termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása mérete olyan körülmény, amelyet főszabály szerint a szervezet elismerése vagy elismerésének fenntartása szakaszában vesznek figyelembe. A közös piacszervezésről szóló szabályozásban kifejezetten előírásra került, hogy a tagállamok – ha erre felkérést kapnak – többek között akkor ismerhetik el a termelői szervezeteket vagy a termelői szervezetek társulásait, ha „a társulás egy adott piacon nincs gazdasági erőfölényben”, kivéve ha a KAP célkitűzéseinek elérése ezt szükségessé teszi. [47]

105. Következésképpen a társult termelők vonatkozásában a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira ruházott feladatok ellátásához szigorúan szükséges mértéket meghaladó valamennyi magatartás, illetve gyakorlat az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett kartelltilalom hatálya alá tartozik.

106. Figyelemmel a fenti okfejtésekre, azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre olyan választ adjon, amely szerint a termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és a szakmai szervezetek megállapodásai, döntései és magatartásai, noha nem tartoznak egyik, egymást követően a 26. rendelet és az 1184/2006 rendelet 2. cikkében, majd az 1234/2007 rendelet 176. cikkében előírt általános eltérés körébe sem, kívül eshetnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt kartelltilalom hatályán, amennyiben megállapítást nyer, hogy először is e magatartásokat az érintett termékek értékesítésével ténylegesen megbízott termelői szervezetre, termelői szervezetek társulására, illetve szakmai szervezetre rótt feladat ellátása megköveteli vagy lehetővé teszi, másodszor pedig azokat az érintett közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás keretében és azzal összhangban tanúsították.

47 Lásd a termelői szervezeteket illetően az 1182/2007 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének g) pontját és az 1234/2007 rendelet 125b. cikke (1) bekezdésének g) pontját, valamint a termelői szervezetek társulásait illetően az 1182/2007 rendelet 5. cikke első bekezdésének b) pontját és az 1234/2007 rendelet 125c. cikke első bekezdésének b) pontját.

A második kérdésről

107. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés arra vonatkozik, hogy az alapeljárásban szereplő vitatott magatartások, amelyek i) minimális ár kollektív megállapítására, ii) a forgalomba hozott termékek mennyiségének összehangolására, illetve iii) érzékeny/stratégiai információk cseréjére irányulnak, kívül eshetnek-e az EUMSZ 101. cikk alkalmazásán, amennyiben többek között a termelési árak szabályozására és a termelés kereslethez igazítására vonatkozó, a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira ruházott feladatok ellátására vonatkoznak (lásd a 2200/96 rendelet 11. cikkének (1) bekezdését, az 1182/2007 rendelet 3. cikkét, valamint az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdését).

108. Kiindulásként hangsúlyoznom kell, hogy nem lehet meghatározó az a – többek között a tárgyalás során hivatkozott – tény, miszerint az intézkedéseket az érintett szereplők azon szándéka szerint hozták meg, hogy leküzdjék az endíviatermelők feltételezett vagy valósnak bizonyult nehézségeit, figyelemmel többek között a nagykereskedelmi szereplők elleni küzdelemmel jellemezhető nehéz gazdasági helyzetre. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy még ha fel is tételezzük, hogy bizonyított, hogy a megállapodásban részes felek a versenyt korlátozó bármilyen szubjektív szándék nélkül, valamely ágazati válság hatásainak orvoslása érdekében cselekedtek, az ilyen megfontolások az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásakor nem relevánsak, hanem azokat az ugyanezen cikk (3) bekezdésében foglalt, e tilalom alóli valamelyik mentesség megszerzése érdekében lehet adott esetben figyelembe venni.[48]

109. Egyébként anélkül, hogy teljesen prejudikálni kívánnánk a tényállás azon vizsgálatát, amelynek elvégzése kizárólag a nemzeti bíróságra tartozik, rá kell mutatni, hogy a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnő adatok szerint a jelen ügyben hivatkozott magatartásokat nem kizárólag a tagjai értékesítéseivel megbízott termelői szervezet, illetve termelői szervezetek társulása keretében fejtették ki, hanem ezen kívül is. A versenyhatóság által vizsgálatai során gyűjtött adatok szerint a vitatott magatartások alapján nem csupán tíz termelői szervezet és négy termelői szervezetek társulása érintett, hanem öt el nem ismert csoport is, amelyeket nem terhel semmilyen különös feladat a releváns szabályozás alapján.

110. Bizonyos előzetes pontosításokat kell tehát először is tenni azon intézkedéseket illetően, amelyeket a különböző termelői csoportok és szervezetek ténylegesen meghozhatnak az árak szabályozása és a termelés kínálathoz igazítása érdekében.

111. Másodszor, figyelemmel az ezzel kapcsolatos iránymutatásokra, egymás után megvizsgálom az alapeljárásban szereplő különböző intézkedéstípusokat, mindegyik vonatkozásában megkülönböztetve azokat az eseteket, amikor az intézkedések egy tagjai termékeinek értékesítésével megbízott termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása tagjait érintik (a továbbiakban: belső helyzet), azoktól, amikor az intézkedésekre olyan jogalanyok keretében kerül sor, amelyek, noha „termelői szervezetnek” vagy „termelői szervezetek társulásának” minősülnek, nincsenek megbízva tagjaik termékeinek értékesítésével, vagy pedig azokra különböző termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai és/vagy el nem ismert jogalanyok keretében kerül sor (a továbbiakban: külső helyzet).

A termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai által árszabályozási és kereslethez való hozzáigazítással kapcsolatos feladataik keretében elfogadható intézkedésekre vonatkozó előzetes megfontolások

112. Ahogy korábban említettem, az árak szabályozása és a kereslethez való hozzáigazítás területén a termelői szervezetekre és a termelői szervezetek társulásaira háruló szerep miatt ezek az információcsere és az egyeztetés formáit alakíthatják ki tagjaikkal.

48 Lásd különösen: 2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet (C-209/07, EU:C:2008:643, 19–21. pont).

113. A jelen ügyben felmerülő központi kérdés az, hogy az ilyen szabályozási és kereslethez való hozzáigazítással kapcsolatos feladat eredményezheti-e azt, hogy egy termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása keretében, annak tagjaival egyeztetve minimális árat állapítanak meg a közös piacszervezés által érintett termékek értékesítése vonatkozásában.

114. Úgy vélem, hogy ez semmiképpen sem képzelhető el.

115. A belső helyzetben ugyanis, amennyiben egy termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása tagjai a közös piacszervezésről szóló rendelet előírásainak megfelelően ténylegesen a szervezetre bízták teljes vagy szinte teljes termelésük értékesítését, akkor elengedhetetlennek tűnik, hogy a termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása a teljes termelésre alkalmazandó *egységes árat* tárgyaljon meg a forgalmazókkal. Tagjai bizonyos értelemben az érintett termelői szervezetre vagy termelői szervezetek társulására ruházták az egyetlen tárgyaló szerepét, többek között az ellátási láncban alattuk található szereplőkkel. Ez a forgalmazási időszakok és az érintett termék minősége alapján meghatározott egységes ár fogalmilag változó.

116. Következésképpen, amennyiben az érintett termékek értékesítésének a termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása keretében történő integrációja ilyen egységes ár meghatározását eredményezi, akkor immár fogalmilag nincs értelme e jogalanyok keretében olyan *minimális ár* megállapításának, amely egyáltalán nem változhat.

117. A minimális ár megállapítására irányuló magatartások ugyanis csak olyan összefüggésben képzelhetők el, amelyben az érintett termék termelői még mindig rendelkeznek bizonyos hatáskörrel a termék értékesítési árának megtárgyalása terén.

118. Ahogy azt a versenyhatóság többek között kiemelte, a „termelési árak szabályozásának” („stabilising producer prices”) a termelői szervezetre/termelői szervezetek társulására bízott feladatát a közös piacszervezés által követett piacstabilizálási cél keretében kell értelmezni, azon eszközökre figyelemmel, amelyeket az európai szabályozás kifejezetten rögzít (árukivonási intézkedések és/vagy termelési tervek), és az nem eredményezheti azt, hogy kivonják az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól a minimális ár alapeljárásban szereplő rögzítését, vagyis a valamennyi termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása vonatkozásában előírt, valamennyi érintett termékre alkalmazandó, és így az országos termelés szinte egészét érintő árak rögzítését.

119. A külső helyzetet illetően, noha a termelői szervezetekre/termelői szervezetek társulásaira az egymást követő releváns rendelkezések[49] alapján fontos feladatokat bíztak, többek között a kínálat koncentrálását és a termelési árak szabályozását, e feladatok jelentősége nem értelmezhető oly módon, hogy az lehetővé teszi az általános jelleggel, valamennyi tagjukra és a forgalmazott termékek összességére vonatkozóan előírt árak rögzítését célzó, összejátszásra irányuló magatartásokat.

120. Következésképpen az EUMSZ 101. cikk alkalmazásának kizárása nem terjeszthető ki a különböző termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai közötti, illetve el nem ismert jogalanyok vagy csoportok keretében folytatott egyeztetésekre.

49 Lásd a 2200/96 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontját és az 1234/2007 rendelet 122. cikkét. Az 1234/2007 rendelet 122. cikke első bekezdésének a 361/2008 rendelet szerinti szövege.

Az alapeljárásban szóban forgó intézkedések vizsgálata

– Az árak kollektív rögzítésére irányuló magatartásokról

121. A fentiekre figyelemmel a termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai között, illetve ezek és más jogalanyok között, vagyis a külső helyzetben tanúsított árrögzítésre irányuló magatartásokra minden esetben a versenyjogot kellene alkalmazni, azzal, hogy nem vitatott, hogy az árrögzítésre irányuló magatartások önmagában a céljuk miatt ártalmasnak tekintendők a verseny megfelelő működésére. [50]

122. E következtetés érvényes abban az esetben is, ha egy jogalanyt, noha termelői szervezetként vagy termelői szervezetek társulásaként jelölték ki, a tagjai nem bíztak meg termékeik értékesítésével. Úgy tűnik, hogy ez a helyzet a termelői szervezetek alapeljárásban hivatkozott úgynevezett „irányító” társulásaival. [51]

123. A belső helyzetet illetően, az általam fent kifejtetteket folytatva, az értékesítéssel ténylegesen megbízott termelői szervezeten vagy termelői szervezetek társulásán *belül* a minimális ár rögzítésének nincs létjogosultsága, éppen a tagok termékeinek egységes árával kapcsolatos rendszer fennállása miatt.

124. Általános jelleggel, véleményem szerint érdemes emlékeztetni arra, hogy amennyiben követjük a többek között az egységes közös piacszervezés keretében kialakított rendszer szerkezetét, az árak stabilizálását/szabályozását szükségképpen a közös piacszervezésről szóló szabályozásban kifejezetten előirányzott olyan intézkedések révén kell elvégezni, amelyek szabályozzák az érintett piacon forgalomba hozott áruk mennyiségét, vagyis a termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai keretében kialakítható árukivonási intézkedések és termelési tervek révén.

125. Ez az árak stabilizálását/szabályozását célzó feladat például olyan formát ölthet, hogy az érintett termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása a piac alakulásáról szóló adatokat terjeszt, de semmiképpen sem valósulhat meg ajánlott árlistaként. E feladat tehát azt is eredményezheti, hogy az érintett termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai bizonyos ajánlásokat adnak ki annak érdekében, hogy hatást gyakoroljanak a forgalomba hozott termékmennyiségekre.

126. E tekintetben úgy vélem, hogy a termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai között alkalmazott, minimális árakra vonatkozó magatartások igazolása céljából nem lehet érvelést alapítani az úgynevezett „árukivonási” árak fennállására, amelyek az egységes közös piacszervezés 1234/2007 rendelet általi bevezetését megelőzően elméletileg elképzelhetőek voltak. Az árukivonási árat ugyanis úgy határozzák meg, mint olyan árat, amely alatt a társult termelők nem értékesítik a tagjaiktól származó termékek *bizonyos mennyiségét* (nem pedig az összességét), ennek ellentételezéseként pedig az utóbbiak kártalanításban részesülnek. A termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai tagjainak fennmaradó termelése a piaci erők függvénye marad, így tehát nem hozható forgalomba az e tagok által előre rögzített minimális áron.

127. Ennélfogva az árakra vonatkozó, többek között minimális ár rögzítésére irányuló megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott ilyen döntés, illetve az ilyen összehangolt magatartás semmi esetre sem vonható ki eleve az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazási köréből.

50 Lásd: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51. pont).

51 A Bíróság egy írásbeli kérdésére válaszolva a Bizottság kiemelte, hogy a termelői szervezetek ilyen, a francia jogban elismert, de a közös piacszervezésről szóló szabályozás által elő nem írt irányító társulásait nem bízzák meg termékek értékesítésével. Termékenként és termékcsoportonként nemzeti szintű irányító szerepet játszanak, annak érdekében, hogy jobban hozzáigazítsák a kínálatot a kereslethez, valamint hogy optimalizálják a megelőzési és válságkezelési fellépéseket.

128. Következésképpen a termelők közötti minimális ár meghatározására irányuló politika, függetlenül attól, hogy arra ugyanazon, a tagok termelésének értékesítésével megbízott termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása keretében kerül sor, vagy különböző termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai között, álláspontom szerint nem eshet kívül az EUMSZ 101. cikk alkalmazási körén.

– *A forgalomba hozott mennyiségek összehangolására irányuló magatartásokról*

129. El kell ismerni, hogy a forgalomba hozott termékek mennyiségének összehangolására irányuló magatartás hozzájárulhat a termelés programozásához és a kereslethez igazításához, különösen a mezőgazdasági termelés széttöredezettsége által jellemzett összefüggésben, ami egyensúlytalanságot eredményezhet, figyelemmel az érintett termékek általában igen erősen koncentrált keresletére. Végül nemcsak az érintett piacok stabilizálásának biztosításához járulhat hozzá – szabályozva a piacon kínált termékek jellegét és mennyiségét –, hanem az árak szabályozásához is, annak érdekében, hogy fenntartsák a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalát.

130. A releváns szabályozás e tekintetben azt írja elő, hogy a termelői szervezetek vagy termelői szervezetek társulásai szabályokat hozhatnak annak érdekében, hogy egy adott termék kínálatának mennyiségét a piac igényeihez igazítsák, vagyis hogy programozzák az egy adott pillanatban kínált termékek mennyiségét annak érdekében, hogy bizonyos szinten tartsák az eladási árfolyamokat.

131. Az 1234/2007 rendelet által bevezetett egységes közös piacszervezés elfogadásáig a kérdéskört illetően alkalmazandó szabályozás előírta árukivonási intézkedések meghozatalának lehetőségét is, amelyek lehetővé tették a forgalomba hozott mennyiségek alakításán alapuló konjunkturális cselekvési tervek végrehajtását. A termelői szervezetek és a termelői szervezetek társulásai ily módon eldönthették, hogy bizonyos időszakok során nem értékesítik a tagjaiktól származó termékek bizonyos mennyiségét.

132. Ahogy korábban kiemeltem, az 1234/2007 rendelet ugyanakkor csökkentette ezen árukivonási intézkedések alkalmazásának lehetőségét, mivel ezeket immár csak a válságmegelőzés és válságkezelés eszközeként fogják fel, és főszabály szerint már nem terjeszthetők ki valamennyi termelőre, mint korábban.

133. Ugyanakkor a fent az árszabályozásra irányuló magatartásokkal kapcsolatban kifejtett megfontolásokat folytatva úgy vélem, hogy függetlenül az árukivonási intézkedések korábban jóváhagyott konjunkturális cselekvési tervek keretében való végrehajtásának lehetőségétől (különösen a 2200/96 rendelet 23. cikke értelmében) [52], a forgalomba hozott mennyiségek összehangolására irányuló magatartásokat az elképzelt helyzettől függően eltérően kell értékelni.

134. Belső helyzetben az európai jogi szabályozásban előírt termelési tervek keretében elfogadotthoz hasonló intézkedések kívül eshetnek e rendelkezés alkalmazási körén, amennyiben ténylegesen arra irányulnak, hogy az érintett termékek árának stabilizálása érdekében szabályozzák a termelést.

135. Ezzel szemben külső helyzetben az ilyen magatartások nem vonhatók ki az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól. Hangsúlyozni kell, hogy mióta az 1234/2007 rendelet bevezette az egységes közös piacszervezést, immár nem lehet kiterjeszteni a termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai keretében elfogadott árukivonási intézkedéseket azokra a termelőkre, amelyek nem tagjai e jogalanyoknak.

52 Úgy tűnik, hogy ez volt a helyzet az alapeljárásban. Az alapeljárás irataiból kitűnik, hogy 1998 és 2007 között a termelői szervezetek társulásai olyan árukivonási intézkedéseket hoztak, amelyek azt írták elő, hogy a termelői szervezetek és ezek társulásai a továbbiakban nem értékesíthetik a tagjaiktól származó termékeket bizonyos mennyiségben és bizonyos időszak során.

136. A jelen ügyben úgy tűnik, hogy a kifogásolt magatartások a teljes endíviapiac szintjén forgalomba hozott mennyiségek korlátozására és általános ellenőrzésére vonatkozó összehangolásokat jelentettek. Az ilyen országos szintű, több termelői szervezet és termelői szervezetek társulása között kötött megállapodás, amely végül a termelés hosszú távú korlátozását eredményezi, nem esik kívül a versenyszabályok alkalmazásán.

– *A stratégiai információk cseréjére irányuló magatartásokról*

137. A fent követett megközelítéshez hasonlóan különbséget kell tenni az egy termelői szervezet vagy termelői szervezetek társulása keretében észlelt magatartások, illetve azon magatartások között, amelyek valójában valamennyi termelő közötti átfogó és országos árpolitika megvalósítására irányulnak, függetlenül attól, hogy a termelők e szervezetek vagy társulások melyikében rendelkeznek tagsággal.

138. A belső helyzetben el kell fogadni, hogy a közös piacszervezés keretében a termelői szervezetekre vagy termelői szervezetek társulásaira háruló feladatok szükségképpen stratégiai információk cseréjével járnak a termelői szervezetek társulása keretében. Az árak stabilizálására és/vagy a termelés tervezésére és a kínálathoz való igazítására irányuló, e szervezetekre rótt feladatok megvalósítását ugyanis jelentősen hátráltatná, ha nem továbbítanák a fajok jellegére és termelésük mennyiségére, illetve a forgalmazott vagy raktározott mennyiségekre vonatkozó információkat.

139. Ennek szükségességét ismerte el az 543/2011/EU végrehajtási rendelet [53], amelynek 23. cikke úgy rendelkezik, hogy „[a] tagállamok gondoskodnak arról, hogy a termelői szervezetek rendelkezzenek […] alapvető feladataik ellátásához szükséges megfelelő személyzettel, infrastruktúrával és felszereléssel”, különösen „tagjaik termelési tevékenységének ismerete”, illetve „tagjaik termésének begyűjtése, válogatása, tárolása és csomagolása” tekintetében.

140. Következésképpen ilyen belső helyzetben a bíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy a kifogásolt információcserék a termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai feladatainak ellátásához kapcsolódnak-e, és ennélfogva azokra nem lehet alkalmazni a versenyszabályokat, többek között az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését.

141. Ezzel szemben külső helyzetben az információcserére irányuló magatartásokra alkalmazni kell az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését.

142. Az alapeljárásra visszatérve, úgy tűnik, hogy a kifogásolt információcserék arra vonatkoztak, hogy a termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és egyéb versenytárs jogalanyok egymással közölték az árakat. Úgy vélem, hogy kizárt annak megállapítása, hogy ezek az információcserék a közös piacszervezés keretében a termelői szervezetekre/termelői szervezetek társulásaira háruló feladatokhoz kapcsolhatók.

143. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az információcsere akkor tekinthető versenyellenes célúnak, ha alkalmas arra, hogy megszüntesse a bizonytalanságot az érintett vállalkozások tervezett magatartását illetően. [54]

144. Az információcseréket ugyanakkor bizonyos körülmények között a versenyszabályoknak megfelelőnek lehet tekinteni: ezek a kevéssé koncentrált jellegű piac, nyilvános és összesített információk, valamint árlistának nem tekinthető és/vagy a gazdasági szereplők valamennyi költségének rekonstrukcióját lehetővé nem tevő információk létezése.

53 Az 1234/2007 tanácsi rendeletnek a gyümölcs- és zöldség-, valamint a feldolgozottgyümölcs- és feldolgozottzöldség-ágazatra alkalmazandó részletes szabályainak a megállapításáról szóló, 2011. június 7-i bizottsági rendelet (HL 2011. L 157., 1. o.).

54 Lásd különösen: 1998. május 28-i Deere kontra Bizottság ítélet (C-7/95 P, EU:C:1998:256, 88. pont).

145. Ily módon a mezőgazdasági piacok többek között a közös piacszervezések kialakítása miatt olyan sajátosságokat mutatnak, amelyek kevésbé szigorú feltételek mellett igazolják az információcserét, mint egy kevésbé szervezett piacon.

146. Ugyanakkor a jelen esetben úgy tűnik, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a vitatott információcserékre, amelyek minden valószínűség szerint valójában a szóban forgó termékek árának egyeztetésére irányultak, az érintett piac sajátosságai miatt kellett sor kerülnie.

147. Következésképpen a 2200/96 rendelet 11. cikkének (1) bekezdését, az 1182/2007 rendelet 3. cikkének (1) bekezdését, valamint az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdését, amelyek a termelői szervezetek és társulásaik számára kijelölt célok között szerepeltetik a termelési árak szabályozását és a termelésnek a kereslethez való hozzáigazítását, úgy kell értelmezni, hogy a termelői szervezetek és/vagy a termelői szervezetek társulásai között a minimális ár kollektív rögzítésére irányuló magatartások semmiképpen sem vonhatók ki eleve az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól. Az e szervezetek által, illetve közöttük megvalósuló, a minimális árakra vonatkozó stratégiai információcserére irányuló magatartások sem esnek kívül az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő kartelltilalom hatályán pusztán azon indok alapján, hogy alkalmasak arra, hogy hozzájáruljanak a termelői szervezetek és társulásaik számára előírt általános célokhoz. Ahhoz, hogy ez fennálljon, a nemzeti bíróságnak többek között azt kell megvizsgálnia, hogy először is a szóban forgó magatartást az érintett termékek értékesítésével ténylegesen megbízott termelői szervezetet, termelői szervezetek társulását vagy szakmai szervezetet konkrétan terhelő feladat ellátása megköveteli vagy lehetővé teszi-e, másodszor pedig, hogy azt az érintett közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás keretében és azzal összhangban tanúsították-e.

148. Az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, különböző termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és el nem ismert jogalanyok között folytatott, minimális ár rögzítésére, az árak összehangolására és stratégiai információk cseréjére irányuló magatartások nem tartoznak azok közé, amelyeket eleve ki lehet vonni az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól.

Végkövetkeztetések

149. A fenti megállapításokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Cour de cassation (semmítőszék, Franciaország) által előterjesztett kérdésekre:

1) A termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és szakmai szervezetek megállapodásai, döntései és magatartásai, noha nem tartoznak egyik, egymást követően az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 1962. április 4-i 26. tanácsi rendelet 2. cikkében, az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 2006. július 24-i 1184/2006/EK tanácsi rendelet 2. cikkében, majd a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i 1234/2007/EK tanácsi rendelet (az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet) 176. cikkében előírt általános eltérés körébe sem, kívül eshetnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt kartelltilalom hatályán, amennyiben megállapítást nyer, hogy először is e magatartásokat az érintett termékek értékesítésével ténylegesen megbízott termelői szervezetre, termelői szervezetek társulására, illetve szakmai szervezetre rótt feladat ellátása megköveteli vagy lehetővé teszi, másodszor pedig azokat az érintett közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás keretében és azzal összhangban tanúsították.

2) A gyümölcs- és zöldségpiac közös szervezéséről szóló, 1996. október 28-i 2200/96/EK tanácsi rendelet 11. cikkének (1) bekezdését, a **gyümölcs- és zöldségágazat tekintetében különleges szabályok megállapításáról, a 2001/112/EK és a 2001/113/EK irányelv, valamint a 827/68/EGK, a 2200/96/EK, a 2201/96/EK, a 2826/2000/EK, az 1782/2003/EK és a**

318/2006/EK rendelet módosításáról, továbbá a 2202/96/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. szeptember 26-i 1182/2007/EK **tanácsi** rendelet 3. cikkének (1) bekezdését, valamint az 1234/2007 rendelet 122. cikkének első bekezdését, amelyek a termelői szervezetek, illetve a termelői szervezetek társulásai számára kijelölt célok között szerepeltetik a termelési árak szabályozását és a termelésnek a kereslethez való hozzáigazítását, úgy kell értelmezni, hogy a minimális ár kollektív rögzítésére irányuló magatartások semmiképpen sem vonhatók ki eleve az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól. Az e szervezetek vagy társulásaik által tanúsított, az árakra vonatkozó stratégiai információcserére irányuló magatartások sem esnek kívül az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő kartelltilalom hatályán pusztán azon indok alapján, hogy alkalmasak arra, hogy hozzájáruljanak a termelői szervezetek és társulásaik számára előírt általános célokhoz. Ahhoz, hogy ez fennálljon, a nemzeti bíróságnak többek között azt kell megvizsgálnia, hogy először is a szóban forgó magatartást az érintett termékek értékesítésével ténylegesen megbízott termelői szervezetet vagy termelői szervezetek társulását konkrétan terhelő feladat ellátása megköveteli vagy lehetővé teszi-e, másodszor pedig, hogy azt az érintett közös piacszervezésre vonatkozó szabályozás keretében és azzal összhangban tanúsították-e.

Az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, különböző termelői szervezetek, termelői szervezetek társulásai és el nem ismert jogalanyok között folytatott, minimális ár rögzítésére, az árak összehangolására és stratégiai információk cseréjére irányuló magatartások nem tartoznak azok közé, amelyeket eleve ki lehet vonni az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól.